

**KULTURHISTORISK MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO**

ARKIV

Sverre Basberg
Postboks 29
1321 Stabekk

Historisk museum og Vikingskipshuset
Arkeologisk seksjon
Postboks 6762 St. Olavs plass
NO-0130 Oslo

Sentralbord: +47 22 85 19 00
www.khm.uio.no

Besøksadresse:
Fredriks gate 3
Postboks 6762 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Deres ref.:
Vår ref.: 99/5511 05/4772-1
Saksbehandler: HAAN
Dato: 03.02.2005

Telefon: +4722859980
Telefaks: +4722859524
h.l.aannestad@khm.uio.no

**Vedr. boplassfunn fra middelalder (museumsnummer C.54098/1-27) på
Averøen av Bjørke gbnr 1/42,46, Ringerike kommune, Buskerud, samt utlån
av gjenstander fra steinalder (museumsnummer C.37634/a-p).**

Kulturhistorisk museum vil med dette takke for gjenstanden vi har fått inn fra deg via Ellen Høigård Hofseth som hun mottok ved sitt besøk på Averøen gård høsten 1999. Vi beklager at saksbehandlingen og katalogiseringen av gjenstandene har tatt uforholdsmessig lang tid.

Gjenstandene utgjør til sammen et viktig bidrag til vår kunnskap om middelalderens bosetning utenfor byområdene. Middelaldergjenstander fra landsbygd- og gårdsbosetning er sparsommelig dokumentert og disse gjenstandene utgjør derfor en viktig tilvekst og er med på å øke vår kunnskap om dette området både i et lokalt og nasjonalt perspektiv.

Gjenstandene vi har katalogisert er alle rester etter bruksgjenstander/redskaper. Dateringene på de forskjellige gjenstandene er gjort ut i fra typologiske trekk. I mange tilfeller har de hatt en meget lang brukstid og er vanskelig å tidsbestemme, men de som kan dateres med en viss nøyaktighet, stammer alle fra middelalder (1050 – 1536 e. Kr.) Dette gjør det sannsynlig at også resten av gjenstandene har vært i bruk i denne perioden.

Sigden (museumsnummer C53098/1) er av en type hvis form er kjent tilbake til eldre jernalder på Kontinentet, men kommer ikke til Norge før i Middelalderen. Pilspissen med fal (C.54098/2) er en trolig en armbrøstpil fra senmiddelalder/nyere tid. De to mindre pilspissene (C54098/3-4) er eldre og kan dateres til overgangen mellom vikingtid og tidligmiddelalder, 1000-1200 e. Kr. Hesteskoene (C54098/5-15) har forskjellig alder. To av hesteskoene (C.54098/5, 7) er av den eldste typen hestesko vi finner i Norge og kan dateres til mellom 1100 og 1300-tallet. De resterende skoene er trolig noe yngre, senmiddelalder/nyere tid. Det ble levert inn fire deler av bittel/munnbitt til hest (C54098/16-19), ingen av disse har klare typologiske kjennetegn men stammer trolig fra middelalder som resten av gjenstandene. Typene er imidlertid kjent tilbake i yngre jernalder. Hanken av jern (C.54098/20) har vært festet til en stor gryte. Hanken i seg selv har ingen typologiske kjennetegn men kan godt stamme fra middelalderen. De to keramikkskårene er enklere å tidfeste. Begge skårene stammer fra kanner; det største skåret (C54098/21) er av typen eldre rødt leirtøy og er importert fra Sør-Skandinavia, datering er 1200 -1350 e. Kr. Det andre skåret (C.54098/22) er av typen "Grimston ware" og har samme datering som foregående. Det ble

også levert inne et fragment av en mulig bakstehelle av skifrig kleber (C.54098/23), fragmentet ser bearbeidet ut men mangler riller; rillene er karakteristisk for baksteheller fra middelalderen. De fire håndbrynene (C53098/24-27) kan vanskelig dateres, men det er sannsynlig at også disse stammer fra middelalder.

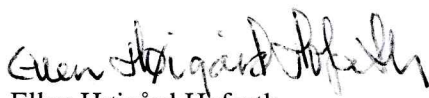
Vi setter svært stor pris på at du og din familie gjennom mange år har tatt vare på og levert gjenstander inn til museet.

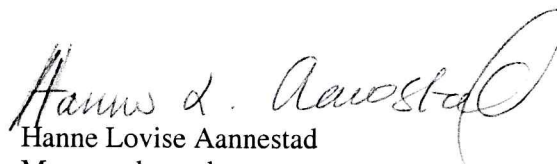
Som vi avtalte på telefon 3. februar 2005, vedlegger jeg katalogiseringstekster med beskrivelse av gjenstander tidligere funnet på Averøen gård. Vedlagt er også bilder av hesteskoene og bislene. Museumsnummer står bak på bildene. Disse gjenstandene er tidligere fotografert. Når det gjelder resten av gjenstandene vil også de bli fotografert. Det er imidlertid stort arbeidspress ved vår dokumentasjonsseksjon, så dette kan ta noe tid. Hvis du ønsker foto av disse eller andre gjenstander funnet på Averøen gård, ber vi deg derfor om å kontakte Dokumentasjonsseksjonen direkte på telefon 22 85 99 37 eller per brev:
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo
Dokumentasjonsseksjonen
Postboks 6762 St. Olavsplass
N- 0130 Oslo
E-post: fotobestilling@khm.uio.no
Telefaks: +47 22 85 99 20

Hvis du ønsker å komme til museet for å se på gjenstandene kan du ta kontakt med museumskonsulent Hanne Aannestad på telefon 22 85 99 80 eller magasinforvalter Ingrid Landmark på 22 85 99 23.

Ved Ellen Høigård Hofseths besøk på Averøen høsten 1999 ble det bestemt at utlånet av gjenstander fra steinalder (museumsnummer C.37634/a-p), opprinnelig en utlånsavtale mellom Trygve Basberg og daværende Oldsaksamlingen, nå Kulturhistorisk museum, skulle løpe ut avtaleperioden. Denne avtalen gikk ut i 2002. Vi ønsker å vite om gjenstandene fremdeles befinner seg på Averøen gård, og komme i en dialog om innhenting til museet fordi den opprinnelige avtalen nå er utløpt. Vi vil gjerne ha en tilbakemelding av det vedrørende disse gjenstandene så fort som mulig.

Med hilsen

Ellen Høigård Hofseth
Seksjonsleder

Hanne Lovise Aannestad
Museumskonsulent

Vedlegg: Katalogiseringstekster og foto

Kopi til: Buskerud fylkeskommune,
Fylkeshuset, 3020 Drammen

C.54098/1-27

Løsfunn/Boplassfunn fra **Middelalder** fra AVERØEN av BJØRKE (1 /42,46), RINGERIKE K., BUSKERUD.

1) Balansert **sigd** av jern med tange i form nærmest som Steensberg 1943: fig.68. Tange med rektangulært til kvadratisk tverrsnitt, avsmalende mot odden. Tangens odd er bøyd tilbake i en krok. Bladet har fortykket, markert rygg og nedre del (ca 7 cm) av bladets egg er brettet tilbake på bladet. Vinklen i overgangen mellom tange og blad er mindre spiss enn på typeeksemplet. Eggen er svært korrodert og odden er avbrutt.

Mål: Stl. tange 11,9 cm, stb. blad 2,4 cm.

Vekt: 89,2 g.

Datering: Opptre i Norden fra 11- 1200-tallet og fremover (Myrdal 1982:95).

2) **Pilspiss** med fal til armbrøst nærmest som Farbregd 1972: fig. 112. Direkte overgang mellom blad og fal. Pilspissen er bredbladet med antydning til konvekse eggelinjer og bladet er jevnt avrundet ved største bredde. Skrånende overgang mellom blad og fal. Synlig falsøm. Bladet er tydelig rygget på en side. En isittende festenagle (l: 1,8 cm) og mulig rester av mineralisert tre i falen. Spissen er svært korrodert.

Mål: Stl. blad 6,9 cm, stb. blad 3,3 cm, stt. blad 0,5 cm, stb. fal 2,1 cm. *Stl:* 13,3 cm.

Vekt: 45,1 g.

Datering: Middelalder/nyere tid.

3) **Pilspiss** av jern nærmest som Farbregd 1972: 54. Lengre tangehals, mer avrundete egghjørner og kortere blad enn typeeksemplet. Bredbladet form med markerte egghjørner. Tangens tverrsnitt er firkantet og går i ett med bladets rygg og egglinjer, avskrådd tangeavsats og innsnevring øverst på tangehalsen.

Mål: Stl. blad 5,3 cm. *Stl:* 10,7 cm. *Stb:* 2, cm.

Vekt: 15,8 g.

Datering: 1000-1200 e.Kr. (Farbregd 1972:26).

4) **Pilspiss** av jern nærmest som Farbregd 1972: 54. Bredbladet form med markerte egghjørner. Tangens tverrsnitt er firkantet og går i ett med bladets rygg og egglinjer, avskrådd tangeavsats og innsnevring øverst på tangehalsen. Bladet er svært korrodert slik at bladets opprinnelige form og størrelse ikke kan bestemmes.

Mål: Stt. blad 0,4 cm, stl. blad 6,3 cm. *Stl:* 9,7 cm. *Stb:* 1,9 cm.

Vekt: 17,0 g.

Datering: 1000-1200 e.Kr. (Farbregd 1972: 26f).

5) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type A. Rektangulære saumhull med langsgående forsenkninger, tre saumhull på hver gren. Noe fortykket tåstykke, antydning til hake på den ene grenen, denne er dannet ved ombøyning av grenen. Hesteskoen bærer preg av bruksslitasje og er svært korrodert.

Mål: L: 11,1 cm. *Stb:* 3, cm. *Stt:* 0,7 cm.

Vekt: 103,7 g.

6) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Rektangulære saumhull og markert langsgående forsenkning/saumrand. Tre saumhull på hver gren. Fortykket tåstykke/grev, hakene er dannet ved en ombøyning av grenen. Korrodert.

Mål: Stb. gren 2,5 cm, stt. grev 1,5 cm, sth. hake 1,4 cm stl. saumhull 1,3 cm. L: 10,5 cm. B: 9,9 cm.

Vekt: 152,6 g.

Datering: Middelalder/nyere tid.

7) **Hestesko** av jern med bølget ytterkant nærmest som Færden 1990: type A. Rektangulære saumhull trolig med forsenkninger, to isittende saum og tre saumhull på hver gren.

Grev/fortykket tåstykke, haker dannen ved ombøyning av grenen. Grenene er avsmalende mot hakene. Svært korrodert.

Mål: Stl: 9,8 cm. Stb: 9, cm. Stt: 0,4 cm.

Vekt: 99,6 g.

Datering: 1100 - 1300 - tallet (Andersen et. al. 1972:130f).

8) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Hesteskoen er kraftig utformet. Fire rektangulære til kvadratiske saumhull på hver gren, antydning til langsgående forsenkning på den ene grenen. Hakene er dannet en fortykning av grenen. Hesteskoen har spor etter slitasje på tåstykket.

Mål: Stl: 11,2 cm. Stb: 10, cm. Stt: 1,2 cm.

Vekt: 243,4 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

9) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Tre saumhull på hver gren, saumhullene er rektangulære til kvadratiske uten forsenkning. En isittende nagle, i form nærmest som Andersen et. al 1972: fig BNR/s. 130. Haker dannet som fortykning av grenene. Slitasjespor på tåstykket, noe korrodert.

Mål: Stl: 10,4 cm. Stb: 9,8 cm. Stt: 0,7 cm.

Vekt: 143,3 g.

Datering: Senmiddelalder/nyere tid.

10) **Hestesko** av jern som nærmest som Færden 1990: type D. Tre rektangulære saumhull på hver gren med langsgående forsenkning/saumrand. En isittende nagle. Hakene i form av bøyning av grenene. Gjenstanden er svært korrodert.

Mål: Stl: 10,7 cm. Stb: 10,1 cm. Stt: 0,3 cm.

Vekt: 85,7 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

11) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Kraftig utformet sko med markerte spisse haker og grev. Hakene er formet ved en ombøyning av grenene. Tre rektangulære til kvadratiske saumhull på hver gren. Noe slitasje siden av tåstykket, gjenstanden er svært korrodert.

Mål: Stl: 11,8 cm. Stb: 10,5 cm. Stt: 0,7 cm.

Vekt: 247,0 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

12) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type C. Kraftig utformet sko med haker formet ved utsmiing av grenen. Tre rektangulære saumhull på hver gren og langsgående forsenking/saumrand. Noe korrodert.

Mål: Stl: 12, cm. Stb: 10,7 cm. Stt: 0,7 cm.

Vekt: 282,8 g.

Datering: 1350-1400 (Andersen et.al 1972:131).

13) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Kraftig utformet med grev og haker formet som omøyninger av grenene. Henholdsvis fem og tre saumhull på grenene, saumhullene er svakt rektangulære og har ikke forsenkning/saumrand. Det siste, sammen med massiv og jevn utforming, sannsynliggjør at det er en sen type, trolig fra nyere tid (Andersen et.al. 1972: 131). Noe korrodert.

Vekt: 235,7 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

14) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Tre rektangulære saumhull på hver gren uten forsenkninger. Haker dannet som ombøyninger av grenen. Kraftig utformet grev. To isittende saum, i form nærmest som Andersen 1972: fig. BNR/s. 130. Korrodert.

Mål: Stl: 10, cm. *Stb:* 9,7 cm. *Stt:* 0,5 cm.

Vekt: 174,7 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

15) **Hestesko** av jern nærmest som Færden 1990: type D. Tre kvadratiske til rektangulære saumhull på hver gren. Ikke langsgående forsenkning/saumrand. Hakene er dannet som en ombøyning av grenene. Markert grev. Svært korrodert.

Mål: Stl: 10,1 cm. *Stb:* 9,8 cm. *Stt:* 0,6 cm.

Vekt: 171,6 g.

Datering: Seinmiddelalder/nyere tid.

16) **Bissel** av jern med munnbitt bestående av to ledd samt en isittende bittring nærmest som R 570. Leddene har firkantet tverrsnitt og endene er ombøyd til festekroker. En isittende bittringen, denne har flatt rektangulært tverrsnitt. Bisselet er korrodert.

Mål: Total l. 21,1 cm, av dette munnbitt 14,7 cm, diam. bittring 7,9 cm.

Vekt: 103,3 g.

17) **Stangbissel** nærmest som R566 og Petersen 1951: fig.11. Stangen har kvadratisk tverrsnitt og endene er flatet ut og ombøyd til festekroker for bittring. En isittende bittring med flatt rektangulært tverrsnitt. Korrodert.

Mål: Diam. bittring 4,9 cm, stt. bittring 0,5 cm, stb. stang 0,9 cm, stt. stang 0,7 cm. *Stl:* 17,2 cm.

Vekt: 73,5 g.

Datering: Typen er kjent fra merovingertid til middelalder (Petersen 1951: 15f).

18) En bittring og et ledd til **leddbissel** av jern. Ringen er massiv og har trolig hatt et vertikalt firkantet tverrsnitt, men er svært korrodert slik at tverrsnittet er vanskelig å bestemme. Leddet er i form nærmest som R570. Leddet er fastrustet til ringen og gjenstanden er svært korrodert. Av samme størrelse og type som, og hører trolig sammen med, unr 19.

Mål: Diam. ring 6,4 cm, sst. ring 0,9 cm, stl. ledd 9,9 cm.

Vekt: 102,8 g.

Datering: Typen er kjemt fra yngre jernalder og middelalder (Petersen 1951:10ff).

19) En bittring og et ledd til **leddbissel** av jern. Ringen er massiv og har trolig hatt et vertikalt firkantet tverrsnitt men er svært korrodert slik at tverrsnittet er vanskelig å bestemme. Leddet er i form nærmest som R570. Leddet er fastrustet til ringen og gjenstanden er svært korrodert. Av samme størrelse og type som, og hører trolig sammen med, unr 18.

Mål: Stl. ledd 8,2 cm, diam. ring 7 cm. stt. ring 0,9 cm. *Stl:* 13,4 cm.

Vekt: 107,5 g.

Datering: Typen er kjemt fra yngre jernalder og middelalder (Petersen 1951:10ff).

20) Del av **hank** av jern til **kar** i form nærmest som Færden 1990: fig. 29e. Tilnærmet flatt tverrsnitt med konveks underside og konkav overside på midten av hanken, avsmalende til et sirkulært tverrsnitt mot enden. Lukket krok i den ene enden, diam. hull 1,5 cm. Mulig del av grytens øre/beslag er festet i kroken. Hanken er svært korrodert og brukket i den ene enden, hanken er deformert slik at grytens diam. vanskelig kan anslås.

Mål: Ytre diam. krok 3,5 cm, indre diam. krok 1,4 cm, diam. øre 3,0 cm, 0,1 cm. *Stl:* 18,5 cm.

Stb: 1,3 cm. *Stt:* 0,6 cm.

Vekt: 109,8 g.

21) Skår av **kanne** av rødbrønt keramikk med grå kjerne, trolig av typen eldre rødt leirtøy med Sørskandinavisk opprinnelse (Vandrup Martens 2000:2). Skåret omfatter overgang mellom buk og bunn med bunnrand. Karet har bølgefot og bunnranden er formet med kraftige skrå fingerknipninger. Utvendig ujevn brungrønn blyglasur på vegg og bunnrand, innvendig glasur på bunn og nedre del av buk, den siste et resultat av at glasur har rendt ned i karets bunn når randen ble dyppet i glasur. Svake dreiningspor på bukens innside. Kannen diameter har trolig vært

mellom 15 og 20 cm.

Mål: Stt. bunn: 1.4 cm, stt. vegg : 0,7 cm. Stb: 9, cm. Sth: 5,8 cm.

Vekt: 119,4 g.

Datering: 12- 1350 e.Kr. (se Vandrup Martens 2000:2).

22) Skår av **kanne** av keramikk i lys rosa (7,5 YR 7/4 Munsell 1994) gods med grå (10 YR 6/1) kjerne av typen "Grimston ware" med linseformet bunn. Lys olivenbrun glasur (2,5 Y 6/4), glasuren er i form av små flekker, øvre 2/3 av kannen har trolig hatt jevn glasur. Glasurens form tilsier at kannen er en tidlig variant av typen. Skåret består av bunn og buk med bunnrand markert med svake fingerutknipninger.

Mål: Stt. buk: 0,6 cm, stt. bunn: 0,9 cm. Diam. > 20 cm. Stl: 10,7 cm. Sth: 6,7 cm.

Vekt: 63,8 g.

Datering: 11 - 1300 - tallet (Reed 1990:31).

23) Mulig fragment av **bakstehelle** av skiferig kleber. Fragmentet er rektangulært med avrundete hjørner og kanten ser stedvis bearbeidet ut, men overflaten mangler de karakteristiske parallelle rillene.

Mål: Stl: 6,1 cm. Stb: 6,4 cm. Stt: 0,8 cm.

Vekt: 50,7 g.

Datering: Middelalder.

24) **Håndbryne** i grå skifer. Rektangulært tverrsnitt med fire slipeflater. Avsmalende mot endene.

Mål: Stl: 10, cm. Stb: 2,4 cm. Stt: 1,7 cm.

Vekt: 60,2 g.

25) **Håndbryne** i mørk grå finkornet skifer. Kvadratisk til rektangulær tverrsnitt, avsmalende mot den ene enden. Opprinnelig fire slipeflater, en del er falt av grunnet langsgående spalting av steinen.

Mål: Stl: 12,6 cm. Stb: 1,9 cm. Stt: 1,6 cm.

Vekt: 62,5 g.

26) **Håndbryne** i mørk brungrå finkornet skifer. Rektangulært tverrsnitt. Brukket i begge ender.

Mål: Stl: 5,6 cm. Stb: 2,1 cm. Stt: 1,2 cm.

Vekt: 30 g.

27) **Håndbryne** i grå skifer. flatt rektangulært tverrsnitt med to slipeflater.

Mål: Stl: 11,4 cm. Stb: 3, cm. Stt: 0,9 cm.

Vekt: 54,9 g.

Funnomstendighet: Gjenstandene er alle samlet opp av grunneier innenfor et avgrenset området i åkermark. De ble overlevert til museet som gave i forbindelse med besiktigelse av en større samling gjenstander fra steinalder som per idag blir oppbevart på gården (C.37634a-p) Det er på samme gård gjort ytterligere funn fra steinalder (C.53634a-ba, C.52601, C.53602), samt flere gjenstander fra jernalder/middelalder (C.10263, C.10285, C.20146, C.22488). Pilspissene og keramikken kan dateres til et relativt snevert tidsrom og peker mot tidligmiddelalder: 11 - 1200-tallet. Flere av hestskoene er trolig fra senmiddelalder/nyere tid, og gjenstandene indikerer at det kan ha ligget et gårdstun her gjennom store deler av middelalderen.

Orienteringsoppgave: Ca. 400 m NV for våningshuset.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CJ 050-5-4

INNBRETNING/litteratur: Korrespondanse og kart i Top.ark.

Funnet av: Trygve Basberg,

Katalogisert av: Hanne Lovise Aannestad

Referanselitteratur:

Steensberg, A.1943: *Ancient harvesting implements. A study in archaeology and human geography*. Nationalmuseets skrifter. Arkæologisk-historisk række; 1.

Myrdal, Janken1982: *Jordbruksredskap av järn före år 1000*. Fornvennen årg.77 s. 81-104

Farbregd, O.1972: *Pilefunn frå Oppdalsfjella*. Miscellanea 5. Det Kgl. Norske Videnskabers Selskap, Museet. Universitetet i Trondheim.

Færden, G.1990: *Metallgjenstander*. I: E. Schia og P.Molaug (red.): De arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo, bind 7. Dagliglivets gjenstander, del 1. Akademisk forlag, s.181-292.

Andersen et al.1972: *Århus Sønder vold, en byarkæologisk undersøgelse*. Jysk arkæologisk Selskabs Skrifter, Bind IX, Århus.

Rygh, O.1885: *Norske Oldsager*. Cammermeyer.

Petersen, J.1951: *Vikingtidens redskaper*. Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-akademi i Oslo. II. Hist.-filos. Klasse 1951, 4.

Vandrup Martens, V. 2000: *Registreringsmal for keramikk*. UKM. Upublisert.

Munsell 1994: *Munsell Soil Color Charts*

Reed, I. W.1990: *1000 years of pottery: an analysis of pottery, trade and use*. I: Meddelser ... Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten.

Oldsaksamlingen - Arkeologisk tilvekst

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

201. Ljaablad af Jern af yngre Jernalders Form, ualmindelig stort, da det, uagtet det ikke er ganske fuldstændigt, maaler 70 cm. mellem Enderne.

F. paa Averøen i Hole Pgd., Buskeruds Amt.

10263.

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

210. Bidselmundbid af Jern med Sidestænger, antagelig fra yngre Jernalder, uden Led. Stængerne, 14.5 cm. lange, ere rette med et Udspring i Form af en halv Ring til Befæstning af Tøilen paa Midten. Milen meget tyk, 10 cm. lang mellem Stængerne.

F. paa Averøen i Hole Pgd., Buskeruds Amt.

10285.

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

146. Redskab af jern, som [Rygh fig.463]R 463, med fire ringe af noget forskjellig størrelse;

skal være funden i en gravhaug paa Averøen, Hole, Busk (

20146).

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

12. Ringspenne av bronse fra vikingetiden av form som [Rygh fig.688]R. 688. Ringens flate ender og midtparti er orneret med båndfletning, tornens bøile og nedre del som er flathamret, med et trappemønster. Tornens lengde 15,6 cm, ringens 5,6 cm, dens bredde 4,8 cm.

Denne spenne er funnet i 1890-årene under pløining på Averøbråten (gnr 48, bnr 6), Hole, Buskerud, men stammer rimeligvis fra en gravhaug, som man da kom bort i og blev gravet ut. Gave fra Ole Averøbråten.

22488.

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

C.37634a-p.

a) Enkel skafthulløks av mørk bergart. Øksen er av vanlig form med rektangulært tverrsnitt og bred nakke. Slipt over det hele, men mindre i banen. Kraftige skader i nakkeenden. L: 11.7cm, b:5.6cm, t: 4.5cm.

Skaftullets minste diameter 2cm.

b) Egghalvdel av rettegget bergartsøks, trolig enkel skafthulløks, av grønnstein. Øksen er fint tilhugget og slipt, og har hatt hvelvede sider og avrundet rektangulært tverrsnitt. På den skrå bruddflaten kan svake spor etter skafthullet sees. Øksen må ha vært uvanlig smal. Bevert lengde 9.9cm, b:3cm. t:6.4cm.

c) Egghalvdel av rettegget bergartøks med rektangulært tverrsnitt av tett, grå, finkornet bergart. Øksen har antagelig vært av typen Malmer: "Jungneolithische Studien, variant B". Bevert lengde 7.1cm, b:4.8cm, t:3.1cm.

d) Flintdolk av Ebbe Lomborgs type I med svakt fortykket grep. Fint tilhugget av grå transparent flint med rester av kalkskorpe på grepet. Godt bevert. L: 10.5, b:3.1cm.

e) Sigd av flint, flatehugget og med rett egg. Antydning til siltasje i form av glans. Den ene enden er avbrutt. Bevert lengde 8.3cm, t: 3.6cm.

f) Tangespiss av flint av type C. L: 5.9cm.

g) Tangespiss av flint av type B. L: 5.8cm.

h) Skiveskraper av flint. L: 3.3cm, b: 2.2cm.

i) Avslag med konveks retusj av flint, med rester av kalkskorpe. St.m: 4.8cm.

j) Avslag av flint med retusj på en side. St.m: 6.2cm.

k) Flekkejerne med en plattform, av flint, av et stykke av en slipt øks. St.m: 4.1cm.

l) 3 flekker av flint, alle med distalenden avbrutt. L: 4.6, 6.8 og 7.1cm.

m) Avslag av flint. St.m: 5cm.

n) Pilespiss av skifer. Opprinnelig har den hatt rombisk tverrsnitt, men den foreligger nå fragmentarisk idet

den er spaltet på langs slik at bare den ene siden er bevart. Ett festehakk sees på hver side av basis. L: 5.8cm.

o) Pilespiss av skifer opprinnelig med rombisk tverrsnitt, men nå spaltet som n). Denne har tange og mothaker. L: 5.7cm.

p) Tre fragmenter av bryner av skifer, med firkantet tverrsnitt. L: 10.2, 12.3 og 12.7cm.

Disse sakene er samlet opp gjennom flere år på AVERØYA (1/42,46), RINGERIKE k, BUSKERUD, av gårdens eier, Trygve Basberg, Averøen, 3500 Hønefoss. Ifølge en gammel avtale mellom grunneieren og Oldsaksamlingen deponeres sakene på gården. Depositumet er begrenset til ti år fra 1991.

Bakover i katalogen

Videre i katalogen

C.37635a-ba.

- a)** Nakkeenden av en tykknakket flintøks. Alle fire sider har vært fint slipt, men stykket har nå mange skader pga ildskjøring. L: 7.1cm.
- b)** Avslag av egghjørnet av en slipt flintøks, med sekundær konkav retusj. L: 2.8cm.
- c)** 7 flekker, avslag og avfallsstykker av slipte flintøkser.
- d)** Tverrspiss av flint. L: 2.8cm
- e)** Enegget pilespiss av flint. L:5.4cm.
- f)** Enegget pilespiss av flint med avbrukket odd. L: 4.4cm.
- g)** 2 tangespisser av type A av flint. L:3.7 og 3.8cm.
- h)** 2 tangespisser av type A av flint med avbrukket odd. L: 3.8 og 4.4cm.
- i)** 2 midtfragmenter av tangespisser av flint, trolig av type C. Ildskjørnet. L: 3 og 3.6cm.
- j)** Tangefragment av tangespiss av flint av type B eller C. Ildskjørnet. L: 2.4cm.
- k)** Oval eller nesten rund skraper av flint. L: 3.2, t: 1.5cm.
- l)** 2 flekkeskrapere av flint; en ildskjørnet av en ryggflekke. L: 5 og 4.3cm.
- m)** 15 skiveskrapere av flint. 2 er ildskjørnet. L: 1.8-4.1cm.
- n)** 2 dobbeltskrapere av flint. L: 2.7 og 2.9cm.
- o)** 11 fragmenter av skrapere av flint. L: 1.5-5.4cm.
- p)** Delvis omhugget klinge av flintdolk av uvisst type. L: 9.3cm.
- q)** Delvis omhugget klinge av flintdolk av uvisst type, brukt som ildslagningsstein. L:7.2cm.
- r)** Omhugget fragment, trolig grepet av en flintdolk av type II eller VI. L: 4.4cm.
- s)** Avslag av flatehugget flintredskap av uvisst type. L: 2.9cm.
- t)** Flatehugget ildslagningsstein av flint. Slipespor langs kanten, men de kan ikke stamme fra overflaten av en slipt øks. L: 3.4cm.
- u)** Hovedsakelig kanthugget ildslagningsstein av flint. L: 4.2cm.
- v)** 2 fragmenter av delvis flatehugne redskaper av flint av uvisse typer. L: 5.3 og 5.1 cm.
- w)** 4 hele og fragmentariske spisser, trolig borespisser, av flint. L:2.2-4.3cm.
- x)** Flekke av flint med buet, retusjert sidekant (kniv). Slått av et stykke av en slipt øks. L: 6.2cm.
- y)** 7 hele og fragmentariske flekker av flint med delvis retusjerte sidekanter. L: 4.4-8.3cm.
- z)** 10 hele og fragmentariske flekker av flint med delvisretusjerte sidekanter. L:4.4-8.3cm.
- æ)** 13 mindre fragmenter av flint, trolig av flekker, med retusjerte sidekanter. Noen brente stykker kan limes sammen. L: 1.3-3.4cm.
- ø)** 10 hele og fragmentariske flekker av flint med små retusjer langs deler av sidekantene. L: 2.6-7.7cm.
- å)** 12 hele og fragmentariske flekker og ryggflekker av flint med ett eller flere retusjerte hakk på sidekantene. L: 2.9-7.8cm.
- aa)** 21 avslag og andre fragmenter av flint med delvis retusjerte sidekanter. L:1.4-4.7cm.
- ab)** Sylindrisk flekkeblokk av flint. L:5cm.
- ac)** 5 fragmentariske, sylindriske flekkeblokker av flint. L: 3.1-5.3cm.
- ad)** 5 bipolære kjerner av flint. L: 2.2-3.5cm.
- ae)** Fragmentarisk, bipolær kerne av flint. L: 3.6cm.
- af)** 4 flersidige kjerner av flint. L:1.7-3.2cm.
- ag)** 2 kjernefragmenter av flint. L:2.5 og 3.7cm.
- ah)** 61 hele og fragmentariske flekker av flint. L: 2.5 -7.3cm.
- ai)** 29 hele og fragmentariske mikroflekker av flint. L: 1.2-4cm.
- aj)** 4 ryggflekker av flint. L: 4.2-7.8cm.
- ak)** 347 avslag og avfallstykker av flint.
- al)** 5 forvitrede og vannrullede flintstykker eller knoller. L: 2.8-9.7cm.
- am)** Spydspiss av skifer. Spissen har tange og mothaker og nærmest rombisk tverrsnitt, men siden er delvis hulslipt. Sprukket og limt sammen av to stykker, et stykke midt på den ene eggen mangler. L: 17.6cm,b:3.3cm.
- an)** Pilespiss av skifer med tange, mothaker og rombisk tverrsnitt. L: 7.5cm.
- ao)** 2 pilespisser av skifer med avbrukket tange, bevarte mothaker og rombisk tverrsnitt. L:4.9 og 4.9cm.
- ap)** Pilespiss av skifer med rombisk tverrsnitt. Spor av surringshakk er bevart på begge sider av tangen, men det ytterste av tangen er avbrukket. L: 7.7cm.

- aq)** 4 tangefragmenter av pilespisser av skifer med tange og mothaker. Rombisk tverrsnitt. L: 2.8-6.3cm.
ar) 3 tangefragmenter av pilespisser av skifer med avtrappet tange. Rombisk tverrsnitt. L: 2.4-3.5cm.
as) 2 tangefragmenter av pilespisser av skifer med rombisk tverrsnitt og surringshakk på begge sider av tangen. Det lengste stykket er limt sammen av to fragmenter. L: 2.3 og 5.2cm.
at) 8 oddfragmenter av pilespisser av skifer med rombisk tverrsnitt. L: 1.7-6cm.
au) 10 midtfragmenter av pilespisser av skifer med rombisk tverrsnitt. L: 1.1-6.2cm.
av) 12 avfallsstykker og fragmenter av emner til pilespisser av skifer.
aw) Bryne av skifer med nærmest kvadratisk tverrsnitt. L: 18.5cm.
ax) Fragment av bryne av sandstein med ovalt tverrsnitt. L: 8.1cm.
ay) Fragment av slipehelle av sandstein. L: 4.4cm.
az) 8 stk oker.
aæ) 4 hele og fragmentariske knakkesteiner av bergart. L: 4 - 6.8cm.
aø) Bladformet pilespiss med rett basis, av hvit kvartsitt. L: 4cm.
aå) 11 avfallstykker av bergart.
ba) 2 fragmenter av keramikk. L: 0.8 og 1.3cm.
a-aæ) er i likhet med funnene C.37634a-p funnet i løpet av flere år på AVERØYA (1/42,46), RINGERIKE k, BUSKERRUD. Noen saker, vel for det meste de med brun patina, er funnet i vannkanten ved Tyrifjorden. Det meste av funnene kommer imidlertid fra et jorde, ca. 300-400m V for gårdstunet og N for gårdsveien der. Terrenget der preges av 3-4 lave, Ø-V-gående sandrygger, og funnene er stort sett gjort oppe på disse. Funnene er hovedsakelig gjort av gårdens eier, Trygve Basberg, og andre medlemmer av familien.

[Bakover i katalogen](#)

[Videre i katalogen](#)

10291. Stangbidselmundbid af Jern uden Led. (af den ene Stang med dens Ring kun lidet tilbage). Stangen, der er 14.9 cm. lang, har en af de i yngre Jernalder oftere forekommende Former *. Milen meget tyk, 10 cm. lang mellem Stængerne.
F. paa samme Sted som No.10263, Averøen (Gno. 48) i Hole. (Nøtt. sr. S 72, des. 1968). (681 x).

Jamfør forøvrig C.50166.

C.51599 a-d

Funn fra eldre jernalder fra LYNGDAL PRESTEGÅRD (162/1), LYNGDAL K., VEST-AGDER.

a) Uornert leirkarskår med grovt gods. L. 3,5 cm, b. 2,9 cm, t. 0,9 cm.

b) 14,7 g trekull fra kokegrop nr. 1 (ubestemt materiale).

c) 5,9 g trekull fra kokegrop nr. 1 (rest).

d) 1,5 g trekull fra kokegrop nr. 2 (rest).

Funnet den 30.07.1996 ved arkeologisk undersøkelse i forbindelse med bygging av ny vei.

Innb. i top.ark. v/Jan Henning Larsen.

C.51600/ 1-5

Trekullprøver fra vikingtid fra LUNDSTAD (91/1,2,4), RINGERIKE K., BUSKERUD.

/1. Trekullprøve, vekt: 2,2 g. Små kullfragmenter. 20 fragmenter av prøven er vedartsbestemt til furu av Leif M. Paulssen. 7,8 g av prøven er C14-datert til 1270 ± 50 BP, kalibrert alder AD 680-790.

/2. Trekullprøve, vekt: 13,1 g. Middels store og små kullfragmenter.

/3. Trekullprøve, vekt: 15 g. Middels store og små kullfragmenter.

/4. Trekullprøve, vekt: 8,6 g. Middels store og små kullfragmenter. 20 fragmenter er vedartsbestemt til furu av Leif M. Paulssen. 8,5 g er C-14 datert til 1125 ± 70 BP, kalibrert alder Ad 875-1000.

5). Trekullprøve, vekt: 6,1 g. Små kullfragmenter. 20 fragmenter er vedartsbestemt av Leif M. Paulssen. 5,5 g av prøven er C-14 datert til 1060 ± 65 BP, kalibrert alder AD 895-1025.

Fremkommet ved undersøkelse av 3 kullgroper i forbindelse med forslag til reguleringsplan for NAFs anlegg på Eggemoen, mai 1996.

Innb. i top.ark. v/Jan Henning Larsen.

C.51601

Funn fra steinalder fra AVERØEN (48), RINGERIKE K., BUSKERUD.

B-spiss av flint. L. 4,7 cm, b. 1,4 cm.

Funnet av grunneieren og innlevert av fylkeskommunen.

C.51602

Funn fra steinalder fra JØRSTAD SØNDRE (164/1), LILLEHAMMER K., OPPLAND.

Nøstvetøks av sort, kalkholdig bergart (Fig. 51).

Noe atypisk form. Forvittringsflaten er grønn. Uregelmessig nakkesnitt og skrått avskåret nakke. I frontsnittet ligger største bredde ved midten, hvorfra sidene buer inn mot nakke og egg. I sidesnittet er øksen svakt krummet og har kileform, der største tykkelse ligger bak midten, mot nakken. Framstilt i avslags-teknikk og med slipt eggparti. Eggen er skadet ved at flere stykker er slått av.

L. 12,2 cm, b. 4,1 cm, t. 2,2 cm.

Funnstedet kalles Rundtomodden og ligger på V-siden av Lågen, ca 350 m SSV for Brunlaugsbruas vestre bruhode. Øksen ble plukket opp på elvebredden under fisketur i 1975.

Innlevert vederlagsfritt av Bernhard Engen, Brusvefaret 44, 2800 Gjøvik.

C.52601

Løsfunn fra **neolitikum** funnet på AVERØEN av BJØRKE (1/42) og AVERØBRÅTEN av BJØRKE (1/46), RINGERIKE K., BUSKERUD.

En liten **enkel skafthulløks** av finkornet bergart, av type nærmest som Gjessing: fig.143, eller Einar Østmo 1977 "Schafthlochäxte und Landwirtschaftliche Siedlung", *Acta Archaeologica*, vol.48, s.155-206. pl.17: type C, men nakken er mye rundere, eggpartiet noe kortere og skafthullet sitter nærmere midten av stykket enn på Østmos eksemplar. Øksen er slipt over det hele, med unntak av nakken som er grovt prikkhugget. Noe mindre glatt på smalsidene mot nakken. Undersiden er svakt bølget, mens oversiden er hvelvet. Skafthullet er nesten sylindrisk. I profilen er eggen konveks. Tverrsnittet er avrundet rektangulært. Noen små skader og spor etter plog på oversiden, ellers godt bevart.

Mål: Største lengde 10,7 cm, største bredde 5,6 cm, største bredde ved kanten av skafthullet mot eggen 4,4 cm. Skafthullets diameter på undersiden 2,5 cm, på oversiden 2,9 cm.

Funnomstendighet: Uviss.

Orienteringsoppgave: Funnet om lag 250 m NV for funnstedet for den allerede innleverte skafthulløksen (antagelig C.37634a) som sannsynligvis er funnet på et jorde, ca. 300-400 m V for gårdstunet og N for gårdsveien.

Kartreferanse: CJ 050-5-3: mellom 235360, 29420 og 235325, 29385.

Funnet av: Sverre Basberg, Averøen gård, 3500 Hønefoss

Innberetning/litteratur: Saksnr. 99/5511. Brev av Ellen Høigård Hofseth datert den 24. november 1999.

Aks. nr. 99/157 C.52602

Løsfunn fra neolitikum funnet på AVERØEN av BJØRKE (1/42) og BRÅTEN av BJØRKE (1/46), RINGERIKE K., BUSKERUD.

- 1) 1 **flekk** av flint med retusj i den ene sidekanten, med cortex i dorsalsiden.
Mål: Største lengde 5,6 cm, største bredde 2,1 cm.
- 2) 7 **flekker** av flint.
Mål: Største lengde 1,7 cm, største bredde 2,3 cm.
- 3) 3 **avslag** av flint med konveks retusj i distalenden ("endskrapere").
Mål: Største lengde 4,4 cm, største bredde 2,6 cm.
- 4) 1 **avslag** med rett retusj i distalenden.
Mål: Største lengde 2,5 cm, største bredde 1,9 cm.
- 5) 1 **flekkelignende avslag** med konkav retusj i den ene sidekanten, med cortex i dorsalsiden. Retusj i den andre kanten tydes som tilfeldig skade.
Mål: Største lengde 6,7 cm, største bredde 3,0 cm.
- 6) 4 **flekkelignende avslag**.
Mål: Største lengde 4,1 cm, største bredde 2,1 cm.
- 7) 4 **avslag**, mulig fra økseproduksjon.
Mål: Største lengde 3,5 cm, største bredde 2,2 cm.
- 8) En rygg-flekkelignende **avslag** av kjerne.
Mål: Største lengde 3,3 cm, største bredde 2,0 cm.
- 9) 26 **avslag**.
Mål: Største lengde 4,5 cm, største bredde 3,9 cm.
- 10) 1 **fragment** av sidekant av slipt øks eller meisel som kan være oppsjarplingsavfall i økseproduksjon. Fragmenten ble antakelig bruket som f. eks. kile, slik at begge enden er knust. Uregelmessig rektangulær tverrsnitt.
Mål: Største lengde 7,7 cm, største bredde 2,8 cm.
- 11) 1 **fragment** med ende- og sideretusj som møtes i en vinkel på tilnærmet lik 90o.
Mål: Største lengde 3,1 cm, største bredde 1,6 cm.
- 12) 1 **fragment** av flekkelignende avslag med retusj i den ene sidekanten, som har cortex over halvparten av dorsalsiden.
Mål: Største lengde 4,7 cm, største bredde 2,4 cm.
- 13) 2 **fragmenter** med uregelmessig retusj. Retusjen på kantene tydes på som tilfeldig skade. Et er forvitret.
- 14) 7 **fragmenter** av flekkelignende avslag. To har cortex i dorsalsiden.
- 15) 2 **fragmenter** med spipt spor. Avfall fra sliptøksproduksjon.
- 16) 18 **fragmenter**.
- 17) 1 **rundkjerne**.
Mål: Største mål 3,6 cm.

Funnomstendighet: Funnet oppå jorden når telen var gått om våren i løpet av 90-årene.

Orienteringsoppgave: Funnet i slak nordhelling terrenget i 65,5 m - 65 m o.h., ca. 325 - 425 m NV for gårdstunet.

Kartreferanse: CJ 050-5-3: omtrentlig 235310, 29240

Funnet av: Sverre Basberg, Averøen gård, 3500 Hønefoss

Innberetning/litteratur: Saksnr. 99/5511. Brev av Ellen Høigård Hofseth datert den 24. november 1999.